Radikal, politisk veckotidning. *Lösnummer 15 öre*

12 ÅRG
N:r 17

TIDEVARVET

5 MAJ
1934

Vad har hänt?

FÖRSTA MAJ har vederbörligen firats — i Sverige under ljuvlig sol och relativt fridfull stämning. Statsministern *framhöll ännu en gång, att om* regeringens välfärdsprogram brytes sönder i väsentliga delar, måste regeringen avgå.

I TYSKLAND under dånande klackars tramp och med i detalj uttänkta symbolhandlingar. Hitler bedyrade ännu en gång sin och tyska folkets fredskärlek och avståndstagande från varje tanke på annektioner

SÅ STOR är dock ej denna fredskärlek, att Tyskland velat antaga den av Sovjet föreslagna traktaten om Polens och Randstaternas — alltså förutvarande ryska länder — okränkbarhet.

MOSKVA BEGICK sin majdemonstration med jättelika militärparader i luften och på jorden samt kolossala arbetartåg.

I PARIS var luften laddad, men endast små explosioner inträffade. Intet land vill ha Trotski, som enligt uppgift irrar från hotell till hotell i Paris' omgivningar. Men nu lär regeringen ha beslutat att förvara honom på ett hemligt ställe långt ifrån Paris.

I WIEN ägde tvångshögtidligheter rum i Dollfuss' regi. Flera tusen personer hade i förväg häktats. En hemlig demonstration av några tusen socialdemokrater upptäcktes utanför Wien och skingrades av trupper.

ÖSTERRIKES NYA FORFATTNING antogs den 30 april, vid ett sammanträde av nationalrådet, som betraktades som en fortsättning på det avbrutna sammanträdet den 4 mars i fjol, från vilket Dollfussdiktaturen tog sin början. Först sanktionerade man 471 ohka lagar, däribland utesluta ndet av 71 socialdemokratiska nationalrådsmedlemmar. Den nya författningen innebär en korporativ stat med *något* bibehållen lokal självstyrelse.

ASA-LAGAN som kraftig motsats till den blekskittiga och förveklig ande 2,000-åriga kristendomen, börjar — enligt talrikt ingående vittnesmål — alltmera öppet propageras i Tyskland. Snart börjar väl även vara ungdomar att blota och stråddeden att komma i vanrykte.

PROTEKTORAT ÖVER KINA är Japans sista fordran. Japan vill ansvara för fred i Östasien och även i Kina men Kina får ej söka hjälp hos N. F., ej heller driva affärer med andra främmande länder. Framför allt bör det ej låta U. S. A. och europeiska makter giva sig militära råd och hjälp med flyg och dylikt. Japan vill, säger Kina, sedan det erövrat Manchuriet och Mongolhet, erövra Kina för att se'n kunna erövra hela världen — vilket ju icke är smäsmulor, icke ens för Japans aggressiva militarister.

FRÄLSNINGSARMENS CHEF, general Higgins, har anmält att han i höst avgår från sin ledarpost, ehuru han endast fyllt 68 år. Inom maj månad kommer högsta rådet att sammanträda för att utse efterträdare. Bland de ifrågasatta efterträdarna nämnes den gamle Booths dotter, kommendör Evangeline Booth.

Veckovakten

Ett modernt handelsavtal.

Idén är satt i världen.

•

Högaktuella riksdagsfrågor.

•

Regeringsgatan, Östermalmstorg, Birgerjarlsgatan och omstigning till Blanche —
Veckans teateröversikt av **Sven Stål.**

•

Levande dikt av **Johan Falck.**

•

Herbert Lindberg:
Sovjet, biskop Thomander och Jonathan Swift.

Äro åborätt och arrenderätt förväxlade?

är det möjligt?

Hundra arrendeegnahem! Arrendeegnahemsfond på 1.2 milj. och arrendelånefond på 300,000 kr.! Så lyder jordbruksministerns sista förslag till riksdagen. Jordbruksministern betecknar arrendesystemet som ett tjänligt medel att bereda obemedlade tillfälle att arbeta sig upp till jordägare. Jordbruksministern är icke jordbrukare och har således ingen skyldighet att förstå sig på jordbruk. Han skulle annars ha erfarit att — ehuru det *finns* många utmärkta arrendatorer — arrendeformen *icke* torde vara den ur jordbrukssynpunkt lämpligaste. Det blir alltid med en arrendators fördel förenat att på kort tid, d. v. s. under hans arrendetid, dra ut största möjliga fördel och lägga ned minsta möjliga kostnad. Dock förvånar man sig, att jordbruksministern så till den grad går in för äganderätten till jord.

Detta upptäcker man särskilt i de korta rader, *som* berörs Sveriges Socialdemokratiska Kvinnoförbunds och Svenska Kvinnors Vänsterförbunds erbjudande till staten av 100 tld jord att upplåtas under åborätt, d. v. s. ärftlig och förytterlig besittningsrätt på obegränsad tid mot årlig avgäld. För det första har detta erbjudande, som gäller *åborätt*, ingenting med en proposition om arrenden att göra. Det är ett misstag. Man försöker helt enkelt att förbigå kvinnoorganisationernas villkor. Jordbrukset departementet har infordrat yttrande från Statskontoret, Domänstyrelsen och Egnahemsstyrelsen. Egnahemsstyrelsen, som avstyrker åborätten har utförligt andragits, men Domänstyrelsen, som till alla delar tillstyrker, förbigår man däremot med några rader. Det heter vidare, att området skall överlämnas till en nämnd att av denna »exploateras» och att vid »exploateringen» och tillsättandet av »arrendatorer» torde nämnden böra samråda med någon representant för förbunden. Här är icke fråga om tillsättande av arrendatorer eller att rådgöra med »någon representant». Organisationerna ha till sina representanter utsett fru Signe Vesaman och fröken Kerstin Hesselgren, vilka namn torde vara kända. Man kan nog också vara lugn för att ingen »exploatering» kommer att ske på sådana villkor, som här förelagts.

Man frågar sig verkligen: har ingen läst gåvobrevet innan propositionen skrevs. — Och har ingen läst, att det står i det socialdemokratiska programmet: *spekulation med jord förhindras.*

Nils Simonsson:

Våra filmgjorda barn,

»our movie-made children», den nylligen i U. S. A. utkomna boken av H. J. Forman med redogörelse för resultaten av den stora, fyraåriga undersökningen ang. filmens inverkan på barnens och ungdomens karaktärsdaning, har nu väckt genklang även i vårt land. En första redogörelse på svenska för bokens innehåll lämnades av Märta Lindqvist, Quelqu'une i tvenne understreckare i Sv. D., i vilka hon samtidigt med recenserandet passade på att säga sin egen oförgripliga mening om filmens snedvridning och skadegörelse. På så sätt fingo vi åter ett av dessa värdefulla tillfällen av uppflammande, väckande aktualitet för filmkritiken, vilka numera komma med allt kortare och kortare mellanrum och vilka man hoppas så småningom skola leda till ett praktiskt mål. Vad nu särskilt den amerikanska filmproduktionen beträffar, så kunna vi ju här i Sverige inte göra någonting åt den. Helt förbjuda importen därav kan man på sakens nuvarande, avancerade stadium inte gärna tänka sig, och för resten äro ju inte precis 100 % av de amerikanska filmerna underhaltiga. Här blir målet tydligen att framtvinga en helt annan sovring än den nuvarande; genom opartiska, klarsynta och ansvarskännande människor.

De svenskar och svenskor, som fått ögonen öppnade för filmens utomordentligt stora inverkan på barnen och ungdomen, eller med andra ord på vår nasta generation, rekommenderas *att läsa* de båda artiklarna, Sv. D. 17 och 19 april. Här kan av utrymmesskäl endast göras en avplockning ur det synnerligen rikhaltiga och intressanta undersökningsresultatet, vilket hopbragts av en samling tillkallade, men dock var för sig arbetande fackmän, såsom psykologer, sociologer, pedagoger, läkare och andra. U. S. A:s biopublik beräknas f. n. till 77 milj. människor *per vecka;* och av dessa beräknas nära *40 % vara i åldern 5—20 år. I 115* filmer, som en av undersökarna, en d:r Dale, analyserade, förekommo 54 mord, 59 överfall, 36 holdups, 21 kidnappings, 43 misslyckade försök till brottsliga handlingar och icke mindre än 406 »lyckade» sådana. Av morden utfördes 21 av »hjältarna» och 43 av »bovarna» (alltid en liten ljusglimt i proportionen, vår anm.). Filmen har gjort brottsligheten till »ett distingerat begrepp» och gör ofta förbrytaren och förbrytersk*an tilldragande.* (Detta är f. ö. en av kärnpunkterna i kritiken, ty om de alltid vore fränstötande och vore ensamma om att begå brotten och alltid finge sin välförtjänta lön, under det att hjältarnas och hjältinnornas förhållanden voro de rakt motsatta, såsom det *ibland* är, skulle man kunna se på filmen med något förändrade synpunkter.) »Filmens värld är för barnen verk-

(Forts. å sid. 4.)

Framtidens moral

måste byggas upp

på en fastare grund

än okunnighetens.

Om den senaste riksdagsbehandlingen av preventivlagen har fru *Margit Cassel-Wohlin* — som bekant doktor i nationalekonomi — i Morgonbris senaste nummer skrivit en mycket beaktansvärd artikel. Tidevarvet sätter särskilt värde på att d:r Cassel kommit fram till samma övertygelse i denna fråga, som Tidevarvet under många år har hävdat.

Efter en redogörelse för frågans behandling i riksdagen skriver d:r Cassel:

Det som särskilt är ägnat att förvåna är att både utskottet och justitieministern i detta sammanhang utelsutande syssla med kampen mot könssjukdomarna. — Man kan visserligen hänvisa till att en utredning av fosterfördrivningsfrågan ligger hos medicinalstyrelsen och att preventivlagen *i samband härmed* åter kan tagas upp.

Men lagen hänger dock så nära ihop med frågan om nativitetsbegränsningen, så att den omöjligt kan behandlas utan att denna fråga ens nämnes!

Medicinalstyrelsen förbigår saken med några ord om att preventivmedlen icke haft den betydelse den var avsedd att få som en dämm mot de antikonceptionella medlen, dels därför att folk skaffar sig upplysning trots lagen, dels därför att det finns djupare sociala orsaker till den *sjunkande nativiteten. Dessutom menar* medicinalstyrelsen att nyttan av lagens upphävande vid bekämpandet av könssjukdomarna »överväger den fara som möjligen kan finnas för nativitetens minskning».

Detta sista yttrande är ett slående bevis för hur vacklande, oklar och tvetydig inställningen till dessa vitala problem på ledande håll fortfarande är. Visst måste det erkännas att kampen mot könssjukdomarna är en viktig och allvarlig angelägenhet. Kunskap behövs men oppositionen har rätt i att det icke får bli blott en negativ och nedrivande kunskap. Högt stående och etiskt värdefull upplysning i sexuella ting måste tillförsäkras ungdomen. Och den gamla lagstiftningen måste raseras just därför att den föranleder allskröns skumraskverksamhet på detta område.

Men att skjuta denna sak i förgrunden som den enda som det är tillåtet att arbeta för och över huvud att nämna, det är väl ändå en snedvridning av hela problemet. Det centrala härvidlag är och förblir dock nativiteten. Ur denna synpunkt är frågan om preventivmedlens utbredning endast ett led i hela den historiska process som de västerländska folken genomgått under 1800-talet och som så revolutionerande omgestaltat deras syn på dessa ting.

Statsmakternas hållning i denna sak är minst sagt egendomlig. Man försöker sticka huvudet i busken genom att bara tiga om saken. Man vågar icke säga ifrån, varken att man önskar en folkökning eller befarar en folkminskning. Men det är ändå detta senare man innerst fruktar. Upplysning i detta syfte erkännes icke av utskottsbetänkandet att döma som lojal. Visserligen har Stockholms stad, Malmö och Göteborg inrättat kommunala sexualhygieniska upplysningsbyrier och socialdemokratiska kvinnoförbundet har hänvänt sig till justitieministern med en skrivelse där det begäres att födelsekontrollen skall omhändertagas av de samhälleliga institutionerna. Denna verksamhet anses tydligen tillåten, men ingen vill väl hävda att den står i samklang med andan och meningen i den nuvarande § 13. Icke heller kan någon förneka att lagen i många fall håller tillbaka allvarliga, ansvarsmedvetna individer (läkare, barnmorskor och sjuksköterskor o. a.) från att ge den upplysning de skulle kunna och vilja ge.

Ingen kan dock bevisa att vi behöva någon folkökning. Men de som önska en sådan och som därför vilja behålla lagen, borde fråga sig om det verkligen är ett statsintresse, att bara skaffas till världen av föräldrar som icke önska dem, därför att de icke ha bröd åt dem, icke kraft att fostra dem, ingen kärlek att ge dem — och som få dem bara därför att de äro så fattiga och så utslitna av arbete eller så slöa, lättsinniga och okunniga att de icke äro i stånd att skaffa sig de medel som behövas för att förhindra deras tillkomst. Det är dessa barn som preventivlagen möjligen försäkrar samhället om. Ty de vakna och uppåtsträvande medborgarna och de bättre ekonomiskt situerade de skaffa sig nog i allmänhet tillförlitlig och sakkunnig upplysning ändå.

Borde inte dessa lagstiftande herrar också fråga sig om det kan kallas värdigt staten att locka medborgarna att föröka sig genom att hålla dem kvar i okunnighet. Och är det inte fullkomligt ohistoriskt att tro att man kan vrida utvecklingen tillbaka och hänga upp kunskapens äpplen på trädet igen sedan de en gång äro plockade? Har tekniken en gång givit människan ett medel varigenom den vitala frågan om folkökningen lagts i hennes egen hand, så måste vi också helt och fullt erkänna hennes rätt och plikt att förvalta denna gåva.

Det kräver mycket.

Ja! Men framtidens moral måste byggas upp på djupare grund än okunnighetens. De som mena att kvinnorna måste hållas nere i ovetande för att inte nationen skall dö ut, de ha icke mycket tilltro till livets inneboende krafter. De sunda kvinnorna komma i *alla samhällen* och under alla tider att längta efter barn. — Om det blott finns rimliga livsbetingelser för dem. Men morgondagens kvinna måste fordra full självbestämmanderätt på det för henne centralaste av alla områden. — Det är kvinnan som får taga på sig hela den fysiologiska bördan av barnafödandet med allt vad därmed sammanhänger. Hon har rätt att som en fri människa avgöra om hon vill bli mor eller ej. —

Man svarar att mer än tillräcklig upp*lysning finns.* Detta kan icke vara sant. Det upprörande fosterfördrivningsedandet, vilket liksom en kräftskada fräter på kvinnornas hälsa i alla västerländska länder, som förorsakar så outsägligt mycket lidande och ångest och som tycks antaga allt mer skrämmande proportioner, är dock ett uttryck för kvinnornas ofta förtvivlade läge, och det visar att man inte — i synnerhet inte i arbetslöshets- och nödtider — kan hindra nativitetens sjunkande med några regler i världen, utan blott — med sin så rart idealistiska och blyga lagstiftning — lyckas driva kvinnorna in på farliga och skumma vägar.

Vill Ni ha en tidning som är oberoende och oförskräckt?

Prenumerera på **Tidevarvet!**

TIDEVARVET

Radikal politisk veckotidning.

REDAKTÖR: *Carin Hermelin.*
ANSVARIG UTGIVARE: *Ada Nilsson.*

Utkommer varje helgfri lördag.
Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm. Tel. 20 48 42.

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå
Inneh.: *Eva Andén.*
Norrlandsgatan 18.
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM
Specialitet: Familje- och arvsaker. Boutredningar och testamenten, förvaltningsuppdrag. Även skriftliga förfrågningar.

Allm. Barnbördshusets poliklinik
Alla vardagar 11—12 för havandeskapet och dess sjukdomar och 14—14.30 för kvinnosjukdomar.
För medellösa kostnadsfritt, för andra mot erläggande av 2 kronor.

Stockholms stads Poliklinik vid Kornhamnstorg 4
Måndagar, onsdagar, fredagar kl. 9—½10 f.m.
För havandeskapet och dess sjukdomar.
För medellösa kostnadsfritt, för andra mot erläggande av 2 kronor.

Professor Johan Almkvist
Nybrogatan 7, Stockholm. Tel. 67 50 75
Mottagning:
½9—9, 4—5, dameer 3—½4. Söndagar 10—½11.
Hud- och Könssjukdomar.
UPPLYSNING I ÄKTENSKAPLIGA OCH SEXUELLA FRÅGOR.

Alma Axelssons FÖRLOSSNINGSHEM
LINNÉGATAN 19
Mottager inackord. även för längre tid. Tryggt och ogen., vårlek.
Tel. 778 24.

Har Eder damfrisör Tidevarvet?

Centralbadets damfrisering
rekommenderas
Elegant. Tel. 23 53 35. Förstklassig.

Folkungagatan 84
Busslinje 59 stannar vid porten.

IVAN NYVELIUS
LEG. TANDL.
Tel. 41 00 84.
Smärtfri plomb. och tanduttagning.

S. A. AHLENIUS
TANDTEKNIKER
Tel. 43 22 56.
Konstgjorda tänder Röntgen

Billiga priser.

600 meter blekt Lakansväv,
128 cm. bred, prima, något solkig, 80 öre m.
Oskarsons Lager, Kungsg. 70, Hornsg. 8.

10—12 och 1—4. Moderata arvoden
Rättshjälp även för mindre bemedl.
Boupptecknin. fr. 12 kr., Lösöreköpskontrakt 6 kr., Testamenten 7 kr. samt därmed jämförl. ärenden till samma låga pris. É. o. Hovr.not. I. TORNA, Stureplan 13, IV. Tel. 103396. Mott.-tid 2—3, 6—7.

Bra och billigt bor Ni på
Frälsningsarméns Hotell i Stockholm
Drottninggatan 66, tel. 23 27 75
Stilla och lugnt. God betjäning.

Anders Thysks Juridiska Byrå.
(Grundad 1908)
Gustav Adolfs torg 16, Stockholm.
Rikstelefon Växel 10 65 74.
Rättegångar, Inkasseringar, Boutredningar, Bouppteckningar och Arvskiftesförrättningar, Boskillnads- och äktenskapskillnadsärenden, Äktenskapsförord, Testamenten och övriga juridiska uppdrag, omsorgsfullt och billigt.

Den 5 Maj 1934.

Ett modernt handelsavtal

Idén är satt i världen.

Det oväntade avslaget från Sovjetunionens sida på det planerade handelsavtalet har i hela den borgerliga svenska pressen — Göteborgs Handelstidning utgör ett lysande undantag — framkallat deklarationer och deklamationer, som med högst olika motivering framhåller vilken lycka det är för Sverige att ha sluppit dessa, efter stora linjer planerade, handelsförbindelser. Högern, representerad av Svenska Dagbladet, framhåller, att ville regeringen verkligen ha gått in för en hjälp åt den svenska industrin, borde man ha följt exemplet från Schweiz, »där förbundsråd och parlament vid nyåret beviljade 85 mill. guldfranc för att stärka landets försvarsberedskap genom ökad materialanskaffning åt armén, vilka leveranser anförtroddes åt schweiziska företag. *Det* hade varit rikspolitik i ordets bästa bemärkelse.» — Tidningen ger emellertid sedan en antydan att mot en ränta på 14 % kunde man kanske varit hågad för en miljontransaktion. Var riksbanken nu i stället bör placera sina räntelösa miljoner nämner tidningen försiktigtvis ingenting om.

Herr Hamrin vill som representant för de frisinnade gärna driva handel med Sovjet, men anser det vara de enskilda affärsmännens sak att ordna. Från bondeförbundarnas sida tycks glädjen att slippa den stora avsättningen på Ryssland vara minst högljudd. Man kan fråga vad det var som förut hindrade dem att helhjärtat gå in för det föreliggande förslaget. Kanske var det i grund och botten fruktan för den makt som är den verkliga ägaren till största delen av svensk »självägande» jord, bankerna. Och här råkar vi säkerligen en part — och hur mäktig! — vars intressen absolut ej hade främjats av detta avtal, men som då den på grund av felspekulationer råkar i nöd, alltid tycks kunna räkna med beredvilligt bistånd från statsmakterna.

Så tilltrasslad och känslobetonad som situationen var, kan man kanske tycka att det var en god lösning då från Moskvas sida villkoren befunnos oantagliga. Men det värde som förspillts är icke blott många månaders sakkunnigt arbete, utan främst ett handelsfördrag efter moderna linjer, där man sökt sig in mot handelns enkla och klara innebörd: Ett utbyte av behövda och tillgängliga varor med undvikande av onödiga och förlustbringande mellanhänder. Det första förslaget som byggts på denna grund, har alltså fallit. Men dess idé har satts i världen och kommer förr eller senare att söka sin form.

Lucks kaffe special

»Först på *sin* boklista har gruppröreisen sätt A. J. RUSSELLS:
Endast för syndare"
skriver stortingspresidenten, redaktör Hambro, Oslo. Han tillägger:
»Den är utomordentligt fängslande. Russell har skapat religiös efterfrågan».
Tredje upplagan under förberedelse.
Pris häft. 4:75. Inb. 6:—.
I bokhandeln eller direkt från
Nya Bokförlags Aktiebolaget
Stockholm 5.

Aktuella riksdagsfrågor.

Jord åt arbetslösa och "dubbeltjänstsystemet".

Regeringen har framlagt proposition angående *inrättandet av en arrendeegnahemsfond*, med syfte att bereda möjlighet för arbetslösa att idka jordbruk. Förslaget bygger i stort sett på den utredning rörande frågan om jord åt arbetslösa, som verkställts av de i oktober 1933 tillkallade sakkunniga.

Meningen är, att arrendeegnahem skola upplåtas på kronan tillhörig jord i lämpliga lotter. Arrendatorn av lägenheten skall efter vissa år och på vissa villkor kunna inlösa den av honom arrenderade egendomen — man syftar sålunda ytterst till *jordbruk med äganderätt.* I samband med upplåtelsen av jorden skall arrendatorn av en särskilt inrättad fond kunna få lån för bestridande av sina utgifter för inventarier etc. En särskild nämnd, Statens jordnämnd, skall skapas för handläggning av hithörande frågor.

De sakkunniga framhöllo i sin utredning, att eftersom det inom den nuvarande statsunderstödda egnahemsläneverksamheten inte funnes någon form för upprättandet av arrendebruk — med det allmännas medverkan — måste man i stället gå in för jordbruk med formell äganderätt, men med staten som förlagsgivare.

I samband med detta förslag till arrendeegnahem har jordbruksministern tagit upp Svenska Kvinnors Vänsterförbunds och Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbunds tidigare i Tidevarvet omnämnda erbjudande till kronan av ett jordområde på hundra tunnland, att mot åborätt, som ej får lösas, upplåtas i för jordbruksändamål lämpligt stora lotter. Jordbruksministern tillstyrker antagandet av erbjudandet, föreslår att egendomen överlämnas till den föreslagna jordnämnden att av denna exploateras och talar om tillsättandet av arrendatorer å lägenheter, utvunna ur egendomen. Departementschefen synes därvid följa egnahemsstyrelsen, vars uttalande han infordrat och som ansett att det vid gåvan fästade villkoret att området skulle upplåtas mot åborätt ingåve vissa betänkligheter.

I känslan av att upplåtandet av det omtalade området mot arrende icke stämmer med de villkor som vidfogats den erbjudna gåvan, säger departementschefen, att man hos förbunden bör utverka nödiga ändringar i nämnda villkor.

Härtill kan anmärkas att egnahemsstyrelsen tydligen missförstått meningen med de båda organisationernas erbjudande. Det avsedda ändamålet med upplåtelsen gäller icke i första hand att minska arbetslösheten, till vilket syfte gåvan ju endast i ytterst ringa mån kan bidraga. Utan huvudändamålet därmed är ju, att jorden skall upplåtas mot åborätt, *som icke får lösas.* Och att därmed fästa uppmärksamheten vid en upplåtelseform, som icke — liksom den enskilda äganderätten — *uppmuntrar till spekulation med jord.*

*

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskott har tillstyrkt den av sju olika motionärer med olika utgångspunkter begärda *utredningen beträffande bisysslor och s. k. dubbeltjänster* — under vilket senare begrepp som bekant de gifta kvinnornas anställning i statlig eller kommunal tjänst också räknas in. Utredningen skall — i utskottets formulering — gälla »möjligheterna att genom en ändamålsenligare fördelning av arbetstillfällen av sådan art, som angivits i de föreliggande motionerna, eller genom andra åtgärder av ovan antydd natur, motverka den rådande arbetslösheten».

Hur ställer sig utskottet beträffande de gifta kvinnorna?

Jo, man påminner om att ingen av motionärerna tycks åsyfta *ett generellt förbud på detta område!* — men håller dock med om att kombinationen manhustru — båda med tjänster och kanske välavlönade — kan utgöra ett irritationsmoment, som motiverar att den begärda utredningen kommer till stånd. Alla de i motionerna nämnda åtgärderna böra också enligt utskottets mening prövas. Både förtidspensionering, för att förmå de gifta kvinnliga befattningshavarna att frivilligt avgå ur tjänsten, införande av halvtidstjänst med motsvarande löneminskning samt beredande av möjlighet för sådana kvinnor, som vid giftermål lämnat sina tjänster, att efter behovsprövning åter inträda i anställning.

Ett huvudfel vidlåder detta förslag till utredning: Man förbiser kärnpunkten i saken, *frågan om själva lönesystemets ändamålsenlighet.* Detta kan emellertid knappast läggas utskottet till last. Ty hur motionärerna än famlat med problemet om »en ur social synpunkt ändamålsenlig fördelning av de statliga arbetstillfällena», ha de icke kunnat lösa fixeringsbilden: Hur skall det nuvarande, vid försörjningsprincipen bundna lönesystemet kunna omläggas till ett individuellt lönesystem, beräknat icke efter familjehänsyn utan individuellt och hur skall det allmänna, *på annat sätt än genom lönevägen, bidraga till barnförsörjningen?* Nu har man i stället fastnat vid den gamla föreställningen om mannen som familjeförsörjare, därvid återigen förglömmande att kvinnorna även under nuvarande system, om än icke i den allmänna föreställningen så dock faktiskt äro försörjningspliktiga lika väl som männen.

Både motionärer och utskott utgå dessutom från att äktenskapet i och för sig är en tjänst. Att denna uppfattning även bottnar i familjeförsörjningsprincipen är lika uppenbart som att den under nuvarande ekonomiska och arbetsförhållanden icke längre är giltig.

Behandlingen i kammaren av utredningsfrågan har upprepade gånger uppskjutits, då frågan stått allt för långt ner på de fullteknade föredragningslistorna för att medhinnas. Måhända kommer ett utredningsbeslut att bidraga till lugnandet av den irriterade stämning, som finnes på många håll ilandet. Så långt torde man dock våga föregripa dess resultat som att förutspå, att *någon lösning av arbetslöshetsfrågan ligger icke på denna linje.*

Bagarstugan
HORNSGATAN 37 • Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 „ „ 73 37
GÖTGATAN 52 „ „ 333 90

Moderna Funkisfåtöljer
i crepe och mockaplysch kr. 55. Dusch-teller fr. 25. Bäddschäslonger 38. Liggfåtöljer i hudimit. 95. Sängar 9, madrasser 5. Plymäduschateller från 65, ek-, björk-, korgmöbler, korkmattor, tyger, kast, stuvar, stoppning. Realisation pågår, reparationer, beställningar. *Fabriksboden,* Metargat. 6, hörn. Södermannag. 57. Tel. 40 07 66, och Jungfrug. 7, Östermalm.

MÖTESPLATSEN.

Blekinge länsförbund av Svenska Kvinnors Vänsterförbund höll söndagen d. 22 april talrikt besökt årsmöte i Karlskrona under ordförandeskap av fröken *Ebba Holgersson.* Gäst för dagen var doktor *Ada Nilsson,* som hjärtligt hälsades välkommen.

Sedan årsberättelse och övriga redogörelser föredragits, förekom val av styrelse.

Härvid valdes till ordförande i förbundet fröken Ebba Holgersson, till v. ordförande fröken Hedvig Falck, till sekreterare fröken Maja Håkansson och till kassör fröken Matilda Nilsson. Till ordförande i de olika grupperna valdes: för folkfrisinnade gruppen fröken Maja Håkansson, suppleant fru Maja Johansson, för radikala gruppen fröken Ebba Holgersson, suppleant fröken Magda Thulin, för fria gruppen fröken Hedvig Falck och fru Ida Öksnevad, suppleanter fröken Ebba Hellström och fru Julia Svensson, för liberala gruppen fröken Ester Johnsson med fröken Olga Herrlin som suppleant.

Centralstyrelseledamöter äro enligt stadgarna ordförandena i de olika grupperna.

Till revisorer valdes fröken Göta Andersson och fröken Ida Svensson.

Efter valen förekom diskussion över ämnet: *»Vad vill Svenska Kvinnors Vänsterförbund just nu?»* Frågan inleddes av ordföranden, som manade de närvarande att var för sig söka klargöra nuets kaotiska situation. Diskussionen präglades av allvar och gripenhet.

Härefter följde föredrag av doktor Nilsson om »1914—1934», en återblick på de 20 år, som gått sedan Vänsterförbundets föregångare, Frisinnade Kvinnor, bildades och en jämförelse mellan då och nu.

Doktor Nilssons livliga skildring av förbundets upprinnelse, dess kamp för politisk renhet, dess starka reagerande mot förtal och förföljelse, den viljebetoning och den entusiasm, som präglade dess första år, gav tro och styrka åt många, som nu tveka om vägen.

Länsmötet avslöts med gemensam middag, vid vilken fröken Hedvig Falck talade för doktor Nilsson och överlämnade en bukett vårblommor som ett uttryck för länsförbundets tacksamhet över hennes besök i Blekinge.

Länsförbundets tack till ordföranden framfördes av fröken Maja Håkansson, varefter deltagarna skildes i aprilkvällen med en stark känsla av samhörighet och gemensam glädje.

M. T.

Östermalms Tandteknikerinstitut,
Valhallavägen 112, Sthlm, tel. 61 45 21, emott. tandteknikerelever. Ged. utbildn. i mod. guld- & kautschuktekn. Goda ref. Mångårig erf. Bill. avg.

STOCKHOLM C.—TROSA.
RESTID 90 MINUTER.
Direkta biljetter.
Trosa är rekreationsorten med ro, idyll och skärgårdsluft. Varm- och kallbad. Läkare och sjukstuga. Badkamrern, Tel. 49, lämnar upplysningar och prospekt.

Språkkurs i Visby.
25/6—28/7 anordnas en kurs i tyska och engelska i Visby under medverkan av bl. a. Mr. F. A. L. Charlesworth, Lecturer in English vid Stockholms Borgarskola och t. f. lektor i engelska vid Upsala Universitet. Prospekt och närmare upplysningar genom undertecknad, under adress Rob. Almströmsg. 9, Stockholm (tel. 36 14 80, 4—6 e. m.).
Helgo Lindström, fil. mag., lär. vid Vasa Realskola och Stockholms Borgarskola.

Fredrika-Bremer-Förbundets skola för kvinnlig yrkesutbildning
med anslag av stat och kommun.
Högre kurs kommer åter att anordnas arbetsåret 1934—35. Avser att utbilda sömnadslärarinnor för yrkesskolor, lärlingsskolor för husligt arbete, arbetsledare för sömnadsateljéer o. s. v.
Lägre kursen tvåårig verkstadsskola för klädsömnad.
Fortbildningskurs å 12 veckor för utex. handarbetslärarinnor.
Ansökningar insändas före 1 juli under skolans adress, Norrlandsgatan 20, Stockholm. Prospekt sändas.

Föreståndarinnebefattningen
vid ENGELBREKTS BARNAVÅRDS- och HUSMODERSSKOLA,
Valhallavägen 9, Stockholm,
med fullständiga lärlingskurser i husligt arbete och barnavård, kungöres härmed till ansökan ledig. Föreståndarinnan skall närmast under styrelsen ansvara för skolans ekonomi och skötsel; därjämte åligger henne att undervisa i hemvård, hygien, tvätt och strykning. Den sökande bör äga vitsord om framstående ledaregenskaper, vinnande sätt samt utmärkt förmåga att handleda och fostra ungdom. Hon bör vara utbildad skolköksläraranna samt äga insikter i barnavård. Lön 4,400:— kr. pr år jämte föreståndarinnearvode å 300:— kr. Avdrag 100 kr. pr månad för bostad, tvätt och vivre. Platsen är reglerad för pensionsrätt i Statens Pensionsanstalt. Befattningen tillträdes den 1 Aug. 1934 och skola ansökningshandlingarna vara insända före den 1 juni till Justitieråd innan I. von Seth, Djursholm.

Sven Stål:

Regeringsgatan, Östermalmstorg, Birgerjarlsgatan och omstigning till Blanche —

Hundraelva nummer får man passera på Regeringsgatan innan man kommer till Stockholms enda morskabsteater. Lilla Folkteatern har kämpat tappert där i elva år — utan statsunderstöd, utan daglig pressreklam och till en början även utan att tas på allvar av kritikens springpojkar. Nu har direktör Norrmans strävanden officiellt blivit erkända — teatern finns och bedömes merendels av de ordinarie anmälarna.

Teaterns primadonna, den verkligt kunniga och dessutom fagra lilla fru Anna Stina Våglund, har till och med nått därhän att hennes rykte spritt sig till Vasastaden och från och med hösten tillhör hon Ekmansteatern — tyvärr. Det är bättre att vara den första i Vimmerby — etc. Det är synd att Norrmans ensemble skall mista en av sina bästa krafter — samspelet på denna scen har nämligen nått så långt, att man kunnat sitta trygg i salongen och helt förlita sig på de agerande.

Damerna ha avgjort hört till de bästa tillgångarna. Samtliga äga en mönstergill diktion — av herrarna är det direktören själv som har den största personliga talangen — han är en betydande komiker. Teaterns allt i alio, regissörenskådespelaren Bolander, har fallit för frestelsen och av en idiotisk rollsuccès låtit förleda sig att stanna i ett maner — som trots publikt erkännande är honom ovärdigt. Jag har sett honom subtilt och äkta tolka Benjamin i »Påsk» bättre än någon annan. Teaterns unga älskare, herr Johnberg, har med varje uppgift visat att han siktar högre än tvålfagerhet — han står i en lovande utveckling.

Närmast är det min mening att rikta uppmärksamheten på teatern för dess okuvliga livsbegär och för dess mod att inom ramen för vad publiken vill ha — gradvis höja standarden och ständigt arbeta på sina sujetters utmejslande som yrkesmän. Jag sympatiserar inte alltid med pjäsvalen — *men jag har respekt för direktion och artister därför att deras arbete så tydligt visar, att de ha respekt för sin gärning.*

Lilla Folkteaterns sista pjäsval »360 fruar», är en efterskörd från Ranftska Vasateatersaeran. Ett schablonmässigt tillskuret rollmaterial för speciellt farsutdanade artister av exakt samma läggning som rollerna. Fru Våglunds unga fru med glupsk svartsjuka på den nyblivna mannens förflutna var illusorisk och ett nytt bevis på konstnärinnans bästa sidor. Dir. Norrman agerade den 35-årige mannen — utan att ge den estetiska illusion som bort finnas. Han är för duktig aktör för att misslyckas och tack vare sitt kunnande rodde han uppgiften i land — hur otroligt det än föreföll från början. Hans fru, Elsa Norrman, har utvecklat sig till en lugn, resonerande aktris — men i en riktig herroll hade en ytterst olämplig aktör placerats. Regin var omsorgsfull och interiören, som vanligt på denna teater, både smakfull och klokt utnyttjad. Bra möbler och vackra konstverk på väggarna. Komediteaterns rumskultur har spritt sig med gott resultat.

Den riktiga »Folkteatern» vid Östermalmstorg har öppnat sina portar en månad tidigare än vanligt — och pjäsvalet är remarkabelt. Gamla hederliga »Kokottskolan» har en renässans och bjuder på fyra sensationer: Zarah Leanders debut som talartist, Karl-Gerhards axlande av Personnes och Frippes mantel, Emy Hagmans inrangerande bland våra få komiska aktriser och dansören Gustav Wallys voltige rakt in i en levande vardagshandling — alla fyra experimenten utomordentligt lyckliga. Fru Leander överraskade mig minst, hennes sorgsna japanessängerska i »En japansk tragedi» på Konserthusteatern gav mig nog belägg för att vi i henne kunna vänta oss en tragedienne av stora mått. Hon har en ypperlig talröst, väl egaliserad och det bästa av allt — hennes impulsivitet har hjärtats äkthet. Som den lilla cocotten Ginette gav hon i de två första avsnitten ett gott prov på vad hon i framtiden kan ge oss — i sista akten hade hon sublima moment. Hon är utan tvivel värd sin popularitet — hon står inte stilla — och hon har gått i god skola hos revymästaren.

Karl-Gerhard själv blev dock kvällens sensation — han presterade fullödig karaktärskonst. Hans makabra humor hade en vemodig underton — och hans diktion kunde hedra vilken annan kunglig aktör som helst. I och med denna rollutformning har Karl-Gerhard visat att han inte enbart är mästare inom visans svåra gebiet. Emy Hagman har en levande replik — av födsel och numera ohejdad vana. Hennes läggning tangerar det groteska, vilket är onödigt — när man som hon till humorns gåva kan lägga ett charmerande yttre som ett plus. Vad mände bliva av detta barnet?

Gustav Wally var den naturligaste debutant jag ännu sett — och i ett par scener mot fru Leander, som fordrade ett stänk av vemodig inlevelse — fick han precis den rätta stämningen — osökt och enkelt. Stämman behöver naturligtvis skolning — men det är inte för sent att börja med när som helst.

Övriga artister lyste inte — men gledo dock som kuggar in i maskineriet — och totalintrycket med spel, regi, dekor — fru Afzelius-Wärnlöf — gav en viss konstnärlig prägel åt den Karlgerhardska sommarupptakten.

På Komediteatern har Sandro Malmquists Teaterstudio visat fram i halvmörker oändligt många elevprestationer. En provkarta på allt som kan tolkas med fel och falskt patos.

Slika pytt-i-pann-föreställningar höra hemma på Studion — men inte på en riktig scen. Bättre har jag sett eleverna prestera. Talet var genomgående ojämnt och ovårdat — på några få när — en ung fröken Klingspor röjde intelligens à la salongsdam — men med ett alltför grundligt skriftspråksuttal. Ann Lindhagen föreföll att hålla en hemtam dialekt i bakgrunden — men röjde dock en lejonklo. Bäst var Eva Nennert som Antigone. Hennes tolkning levde trots plastiken — och kom ur de riktiga, inre källflödena. Alla eleverna gestikulerade vilt utan förmåga att låta en rörelse leva ut sin linje och stanna vilande i den. Det blev oroligt och närmade sig dövstumspråket. Ett recitationsnummer till musik var närmast som en danskomposition. Sandro Malmquist skall inte försvaga sin ställning som en av våra mest fantasirika dekorationsmålare och regissörer genom att hålla elevskola. Därtill kan han allt för litet av den stränga, tuktande lärdomen.

Blancheteatern har givit »Vi Hallams» en blodtranfusion. Georg Lökkeberg gasterade som Jerry och visade oss vad verkligt samspel och mediumistisk inlevelse kan uträtta från en scen. Han och fru Roeck-Hansen skimrade som pärlor i en för övrigt rätt oäkta miljö. Alla — utom Holger Löwenadler — en kommande kraft att ta vara på — överdrevo och parodierade sina premiäruppfattningar. »Det Nye Teater» i Oslo måtte vara en underbar plantskola. Kan vi inte få låna Gydra Christensen och se om hon kan göra underverk även med svenskar?

Ett apropå

eller Sovjet, Biskop Thomander och Domprosten Jonathan Swift.

I anledning av att man beskyllt ryssarna i Sovjet för kannibalism, i det de skulle — liksom hundturken och frimurarna — äta små människobarn, kan det vara av ett visst intresse att dra fram en liten historia, som för snart hundra år sedan kom en hel del uppståndelse åstad.

Då för tiden levde en i många avseenden synnerligen genialisk man: Professorn, sedermera biskopen och ledamoten av Svenska Akademien Johan Henrik Thomander.

Tillsammans med N. O. Ahnfelt hade Thomander i Lund startat tidningen »Gefion», som blev en tummelplats för Thomanders respektlösa satirer och polemiker. — I »Gefion» stod en dag att läsa en artikel, utan författarnamn, som kom häret på de goda lundabornas huvuden att resa sig. Artikeln var försedd med följande rubrik:

»Engelskt sätt att förekomma, det icke fattiga barn må blifva en börda för sina respektive föräldrar och socknebor, utan fast hellre kunna vara fäderneslandet till gagn och nytta samt förmånligt inverka på handelsvägen, väl för hundra år sedan uppfunnet, men först nu lämpadt för vår svenska hushållning.»

Efter denna långa och intressanta rubrik kom så beskaffenheten och den närmare utformningen av dessa fattiga barns fosterlandsgagnande verksamhet, och den bestod i att »af de ungefär 19,999 barn, som årligen födas i konungariket Sverige, endast 3,000 skulle till pålägg bibehållas och deraf blott ¼ mankön, hvilket fullkomligen motsvarar det antal af kalfvar, får, grisar och öfrig ladugårdsafvel, hvaråt lifvets förmån förunnas. De återstående 16,699 borde vid ett års ålder till afsalu utbjudas åt personer af börd och förmögenhet, som äro infödda svenska män och kvinnor, börandes moder tillförbindas att låta barn ymnigt dägga under den sista månaden af lefnadsåret, att de kunna med anständighet företes på ett godt bord. — — — Medgifvas måste, att detta födoämnet fölle sig något dyrt, men konsumtionen är också hufvudsakligen beräknad på rikets större possessionater, hvilka, efter det de redan uppätit föräldrarna, tyckas äfven på barnen hafva de giltigaste anspråk.»

Det där var ju lite starka saker och uppståndelsen vart, som sagt, stor i den goda staden Lund efter publicerandet av detta originella uppslag till förbättrandet av fäderneslandets ekonomi och sociala förhållanden över huvud; och man hade inte ord nog skarpa till att fördöma detta otillförliga tilltag.

Redaktionen av »Gefion» fann sig nödsakad att i nästa nummer av tidningen komma med en förklaring, däri det upplystes, att författaren till den otäcka, av Thomander försvenskade historien, var »framlidne teol. doktorn och domprosten J. Swift, hvilken, såsom bekant är, var ett ljus, icke allenast bland alla verldens domproster, utan ock bland dess öfriga snillen».

Herbert Lindberg.

Levande dikt.

Med rätta synes mig Harry Martinson i dessa spalter på tal om modern svensk lyrik påpekat dess genomgående höga nivå, som han ställer högre än t. ex. den anglosachsiska. Ser man på den gångna vinterns alster, så förundras man över de rika och friska källsprång, som väller upp från botten av våra svenska diktarsjälar. Inför den tjällossning, som tydligen pågår, kan man inte annat än känna den största tacksamhet, då den är en nationell tillgång och tyder på spänst och rikedom i våra sinnen, som ju annars anses vara oviga och kantiga, fyllda av försagdhet och självtvivel. Man känner inför detta fenomen något av samma glädje, som fått sin klassiska utformning i Huttens jublande: »O, århundrade, o vetenskaper! Det är en glädje att leva! Studierna blomstra, andarna vakna!»

Hjalmar Gullbergs *Kärlek i tjugonde seklet* (Norstedts, 3: 75) hör till dessa lyriska praktblomster. Bräddade av manligt sköna klanger föres dikterna fram tyglade med den antikens och klassicitetens stramhet, som så förnämligt skolat Gullbergs hela gärning. I samlingen finnes några dikter, bland dem »Mannens ögon», som jag för egen del tycker är något av det mest fantastiskt storslagna i vår nyare lyrik. Den rika känslan, som brottas mellan sitt överflöd och sin manliga behärskning, knappheten som blir rikedom, de enkla men alltid stora tankarna som formats med epigrammatisk lekfullhet, sannheten i självrannsakan, de ofta praktfullt kärva ordvalen, allt röjer den borne mästaren med förnämitetens adelskap i hjärtat.

Gullbergs dikter äro sådana, att man helst bör läsa en då och då, varvid man ständigt upptäcker nya skönhetsvärden. De vinna bara vid granskning och omsorgsfull avnjutning, vilket torde vara bästa kriteriet på deras äkthet.

En annan av dessa fångande diktsamlingar är Ragnar Jändels *Malört* (Tiden, 3: 50). Stor i sin förtvivlan, kramad av ångesten och de brännande frågorna, brottas han med problemen. En gång var han viss om sin kallelse:

»Jag var född till predikare, till att bära
facklor för mänskligheten,
jag hade hört det djupaste eländets gråt,
jag hade det brinnande gosseljärtat,
— — —
Jag sprang som galen genom den brinnande ljungen och om natten, när jag höll på att somna,
kom Jesus, frälsaren, mörk och skön,
och fäste en vild törnrosblomma på brystet på min trasiga skjorta.»

Men världen dränkte hans rena vilja
och hans unga lidelse, och glöden blev
frysande kall, och tron blev ej till tvivel
utan förtvivlan. Malörten rann ned i
hans strupe från livets bägare, och för
hans båda världar, denna och den bort-
om, blev blott till övers kall hopplöshet
bakom de brännande ögonen.

»Kamrat,
har du varit i Kristi värld?
Har du sett hur där ser ut?

Tänker du på högvälvda portar
och underbara trädgårdar,
ljuva melodier och en luft av mildhet och
värme?
Ser du barnlek och mjuka armar?

Nej — så öppna dina ögon
och se isviddens väldighet,
den förfärliga ödsligheten,
där ingen vårblomma smäler,
där ingen sommarfjäril varit,
där blott den mörka himlen välver sig
med otaliga bländande stjärnor.

Där är blott ett frysande träd med sträckta armar
— korset, du vet! —
och evigheten oerhört nära. —»

Han har dikter som mera än denna tolkar hans kaotiska bitterhet. Ställvis äro de helt fascinerande med sitt gränslösa allvar och sin djupa ångest. Utomordentligt vackert och ömt har han format några dikter till mor och syster. Som ett flammande standar låter han sin sönderrasade själ fladdra i vinden, och som en ärlig stridsman brottas hans spörjande, levande ande.

Johan Falck.

Idozan
blodbildande.
aptitgivande
järn-mediein
FÖRORDAS AV LÄKARE • FÅS Å ALLA APOTEK

Vad striden gäller
kan Ni läsa om i
Handlingarna i målet.
Samtliga handlingar från åtalet mot Populär tidskrift för sexuell upplysning. Pris 1 kr.
Vad saken gäller
finner Ni i tidskriftens olika häften.
N:r 2 1934
just utkommet.
Vilka kemiska preventivmedel bör man använda?
Fosterfördrivningarnas utbredning, orsaker och bekämpande.
Könsdriftens inordnande i samhällslivet.
Pris 75 öre.
POPULÄR TIDSKRIFT FÖR
sexuell upplysning
Clartés Förlag,
Stockholm 1.

Bonvax, Skokräm,
Läderkonserveringsmedel
m. m. är resultatet av 60-årig erfarenhet och på höjden av vad modern kemisk industri nu kan framställa.
Tekn. Fabriken S:t Göran
SÖDERTÄLJE
Generalagentur för Stockholm:
SVEN GÖRANSSON. Tel 10 39 70.

INSTITUT
MODERN
gör varje patient modern genom sina speciella avmagringsbad, som ger glänsande resultat.
Pröva mina Royo-bad, stärkande mot vårtrötthet, att tagas även i förening med kvartsljus.
Rationell fotvård, fotbad, fotmassage, pedicure.
Cretol ett utmärkt effektivt medel mot ömma fötter.
Kvartsljusbeh. med el. utan värme.
Praktik från utlandet. Beställ tid.
Inneh.: ex. Fredrika Bremersjukskötterska. Leg. sjukgymnast.
Assistenter: Leg. sjukgymnaster.
INSTITUT MODERN,
S:t Eriksplan 19, 2 tr.
Tel. 33 82 68.
Institutet emottager såväl damer som herrar.
Mottagningstid 9 f. m.—6 e. m.

Kvinnor,
i förvärvsarbete eller arbetande i hemmet, böra känna det som en plikt mot sig själva och familjen att
sjukförsäkringen
är ordnad och väl ordnad. I Stockholm boende friska män och kvinnor i åldern 15—49 år vinna inträde i
STOCKHOLMS
ERKANDA CENTRALSJUKKASSA
Kornhamnstorg 4
En *erkänd* sjukkassa — den största tryggheten.

Restaurang Port Arthur
Blekingegatan 40.
(Invid Götgatan.)
Dörrarna stängas kl. 8 e. m.
BRA matställe!

Giron:r 1544
Tidevarvet började 1934 sin tolfte årgång.

TIDEVARVET

Lördagen den 5 Maj 1934 — N:r 17

Prenumerera på TIDEVARVET för 1934. Pris kr. 6.—

Våra filmgjorda barn.

(Forts. fr. sid. 1.)

lighetens värld», säger författaren. En mycket stor samling barn och ungdomar ha föranletts att skriftligen försöka berätta om vad de lärt av filmen. En skriver så här: Jag har sett en mängd filmer, där hjälten aldrig arbetade men alltid syntes ha gott om pengar; alla kvinnor voro galna i honom; jag tycker det skulle vara härligt att leva så. Andra berätta utförligt om hur filmen lärt dem använda glasdiamant, falska nycklar, kofot, m. m. Sådana saker få barnen lära sig i »filmens idealiska förbrytarehögskola med dess förstklassiga åskådningsundervisning», säger förf., och på ett annat ställe yttrar han: Filmens språk är världsspråket framför andra. Med ens vakna vi till medvetande om det faktum att vi i mera än två decennier ägnat en ringa uppmärksamhet åt något som är vårt den grundligaste dito. En d:r Holaday har vid undersökningen nedskrivit den reflexionen: Filmen är ett av de viktigaste folkuppfostringsinstrument som existera, men inte ens en infödingstam i Afrika skulle kunna handskas mera ansvarslöst med den än vi.

»Med den oerhörda snabbhet, varmed filmen utvecklats, har man ej vetat ordet av, förrän olyckan inträffat och en hel syndaflod av enfald, försimpling och förljugenhet i filmskådespelets form översvämmar hela den civiliserade världen.» — »Ostraffat får hela landets ungdom systematiskt undergrävas till moral och ansvarskänsla genom ett förströelsemedel, som landets myndigheter tolerera trots dess iögonenfallande egenskap av agent provocateur.» Så slutar recensionen, och Quelqu'unes egna ord sluta så här: »Det är ord och inga visor. Men de klinga förunderligt väl inte minst i deras öron, som här i vårt eget land just i dessa dagar spänt lyssna efter klara signaler i kampen mot den samhällsfientliga, sedlighetsupplösande propagandan».

Dagen efter den andra artikelns publicerande innehöll tidningen uttalanden — i huvudsak instämmande — från en hel del känt folk på uppfostrans, undervisningens och barnläkekonstens område. Och dagen därpå hade filmcensurens och det ledande svenska filmbolagets talesmän beretts tillfälle yttra sig. Filmcensorns uttalande var i åtskilliga stycken ganska trösterikt och förhoppningsfullt. Han har blicken öppen för filmens skadegörelse åtminstone i vissa avseenden och fall. Erkännas skall, att filmcensurens uppgift alltid är svår och dess praktiska möjligheter till ett förbättrande arbete begränsade. Om man fortlöpande underställer den exempelvis 80 % skadlig och sekunda film och alltså endast 20 % oskadlig och prima, så kan man på sakernas nuvarande stadium knappast begära av den, att den skall underkänna alla de första 80 procenten — om man med underkänna menar förbjuda.

Mindre trösterikt var det att taga del av vad filmimportens och den svenska filmproduktionens talesman hade att säga i detta sammanhang, särskilt kanske *mellan* raderna. Men även hans ställning är svår och man skall inte vara oförstående mot honom. Vare det nog sagt, att när han som slutkläm uttalade sitt »gå själv och se», uttalade han därmed sin egen oförgripliga mening om filmens förträfflighet och gjorde samtidigt — kanske t. o. m. omedvetet denna gång — sin absoluta plikt som påpasslig filmbolagsdirektör.

Biografen kan utan tvekan beteckna som den största fortsättningsskola vi äga, en folkhögskola med huvudämnet »levnadskonst», ett ämne som f. ö. tyvärr ännu saknas på bottenskolornas kursplaner. Att denna nya skola i längden skulle få fortsätta att vara ett renodlat geschäftmakeri och därvid använda sig av vilka trics och dragplåster som helst för att få in mesta möjliga pengar, måste man anse absolut otänkbart. Men just på det besinningens stadium, som vi nu upplева, då allt flera och flera klarsynta och ansvarskännande människor upptäcka det farliga välde, som filmen tillvällat sig och den skada, den gjort och gör på barn och ungdom, ligger det nu makt uppå att genom upplysning och propaganda förberedа dess framtida överflyttning från afärslägret till det läger, där den rätteligen hör hemma. Den får lika litet som skolan och radion vara en förvärvskälla. Teatern, som visserligen till en del, men också endast till en del förblivit så, och som filmens partiska försvarare ibland vilja jämföra den med, spelar en ytterligt obetydlig roll för barnens och ungdomens fostran jämfört med biografen. Befolkningen i de 4 à 5 städer i vårt land, som ha stående teater, kunna kanske lättare förledas till att lyssna till en sådan jämförelse, i ett tanklöst ögonblick. Men de andra fem sjättedelarna av vårt folk ha aldrig ens kunnat tänka en sådan tanke. De känna däremot väl — och för varje dag som går allt bättre — den oerhörda roll, som bion spelar för det unga släktet. Måtte de också komma att lära sig inse, hur oerhört olycksbringande den är på väg att bliva.

Nils Simonsson.

Folkhögskolornas Elevförbund
hälsar våren med ett samkväm, onsdagen den 9 maj kl. 7,30 e. m., förlagt till Lidingöbro Värdshus. Busslinje 70 avgår från Nybroplan.

Programmet blir musik, solosång och lekar. Priset inkl. kaffe 1:— kr. Medtag sångböcker!

Väl mött! *Styrelsen.*

Politiskt lönnmordsförsök
Av
ARVID OLSSON
Pris 25 öre

Episoden Ström
Ett försvar — en anklagelse.
Av
Riksdagsman
TORSTEN HENRIKSSON
Pris 25 öre

Sveges framtid
Nationalsocialism eller socialistisk samling?
Av
INGEBORG BJÖRKLUND
Pris 35 öre

Bergendals-Lagen
Lömskt anslag mot fackföreningsrörelsen.
Av
EMIL ANDERSSON
Pris 25 öre

PARTIFÖRLAGET
Luntmakaregatan 52, 2 tr.

Experiment- och pionjärskolan i Hindås.

Kanske skadar det inte, att i dessa tider, då en omstöpning av skolundervisningen ur många synpunkter står som ett så starkt önskemål, åter påminna om en av de svenska »kulturverkstäder», där man praktiskt försökt anpassa den teoretiska undervisningen till samhällsuppfostrans krav. Denna kulturverkstad är *Helpensionen Tyringe, Hindås*, där rektor *Ester Boman* och hennes medhjälpare under många år bedrivit ett banbrytande och framgångsrikt arbete i »den nya skolans» tjänst.

Skolan vid Hindås kan i och med utgången av innevarande termin se tillbaka på en 25-årig verksamhet. Det är alltså en solid erfarenhet som nu ligger bakom försöken. Kanske består dock det verkliga värdet, den egentliga uppgiften för Hindås-skolan däruti, att den aldrig vänt experimentstadiet ryggen — att den vågat gång på gång bryta sig loss ur former som börjat stelna till ofruktbar tradition, att man oförtrutet sökande förmått att skapa nya former, nya sätt att förverkliga de idéer skolan gjort till sina.

Rektor Boman gav för ett par år sedan ut en mycket konkret och mycket intressant skildring av det arbete som utförts vid Tyringe Helpension: *Uppfostran genom arbete.* (Natur och Kultur 1932, 8:50, anmäld i Tidevarvet n:r 24 s. å.) I den sammanställning av arbetsplaner, som rektor Boman och hennes medlärarinnor vid skolan gjort, får den intresserade en god inblick i skolans liv och syfte. Den sammanfattande inledningen meddelar även med vilka mål för ögonen man här försökt att i praktiken omsätta de riktlinjer, vilka 1928 års stadga och undervisningsplaner för rikets allmänna läroverk samt för de kommunala flickskolorna innehålla.

»Det praktiska livet begär alltid en förmälning av en människas teoretiska kunskaper och hennes praktiska färdigheter», skriver rektor Boman. »Arbetsuppgifter i livet bli sällan rent teoretiskt vetenskapliga. Om man skall få lärjungarna självverksamma i ett arbete, måste detta utlösa den mångsidiga verksamhetslust, som finnes hos varje barn och bottnar i dess olika anlag. Varje latent anlag har växtkraft, om det blott väckes till liv och utveckling vid rätt tidpunkt genom de rätta medlen.»

Vid Tyringe Helpension har man övergivit det ursprungliga försöket med det s. k. *enskilda arbetet* under namn av fria studier.

Varför?

Rektor Boman motiverar skolans inriktning på denna punkt bl. a. på följande sätt:

»Uppfostran till samhällelighet fordrar *klassen* som arbetsenhet. — — — Vi ha också funnit att det är bra, om det individuella arbetet ej i för stor utsträckning betraktas blott som den enskildes ensak, som han gör blott och bart för sin egen skull, därför att han är så intresserad av uppgiften och som han redovisar ensam för läraren genom tentamen för att få högre betyg eller för att hoppa över en klass. Det är av värde både för den enskildes karaktärsuppfostran och därmed också för den teoretiska prestationen såsom sådan att det enskilda arbetet får berika *hela* klassens arbete.»

Vi dra fram detta exempel just för att påminna om den hemlighetsfulla växelverkan mellan kollektivet och den enskilde, som långt ifrån att behöva innebära ett utplånande av individens särart, i stället kan betyda så mycket av fördjupad kraft och inspiration till nya forskningsfärder och ett harmoniskt inpassande i samhällets mångskiftande liv.

Helt säkert är det experiment- och pionjärarbete, som utföres vid Hindås, av betydelse icke blott för de lärjungar som komma inom skolans egen krets, utan också som förebild och uppmuntran för mången pedagog, som försöker att finna den riktiga balansen mellan idé och organisation.

C. H.

REISEN
Modärnast. Vackraste läge. Rum fr. 5:50.
Hotell o. Restaurant, Skeppsbron 12, Stockholm. Dir. S. A. R. A.

Villa Vettra
Flickpension
för huslig utbildning
Börjar 6 juni sin 2½ månaders erkänt lärorika o. angenäma husmoders-, handarbets- o. vävkurs, för bildade unga flickor. Fackutbildade lärarinnor. Valfria ämnen. Strand o. klippor. God omvårdnad. Begär prospekt. Fru *Elvira Globel Hammar*, Askersund.

Herrsätra Internatskola,
CARLBERGA, SÖDERTÄLJE. 8-klassigt flicklärovark under K. Skolöverstyrelsens inspektion. Normalskolekompetens. — Undervisn. bedrives i enligh. med moderna psykologiskt-pedagogiska metoder, avseende att inom kursplanens ram — befordra en på anlag o. intresse grundad självverksamhet, ledande t. koncentrerat, målmedvetet arbete. Skolan strävar också efter att ge sina elever *ett gott hems* kärleksfulla och individuella omvårdnad. Det praktiska arbetet, skolkök, vävn. o. s. v. avpassas till sin omfattn. efter elevernas håg o. läggn.

Skolans läge är vackert, luften synnerl. stärkande o. terrängen lämpl. för hård, friluftsliv. Barn till *utlandssvenskar* mottagas gärna. Redogörelse genom *ANNA SUNDIN.* Tel. Södertälje 532.

BEE ELECTRIC COMPANY AB.

Husmoderns mangel
3 VALSAR OCH MANGELDUK
Tvätterianläggningar
OUTSLITLIG, EFFEKTIV LÄTTHANTERLIG
ALLA STORLEKAR
REGERINGSGATAN 69, STOCKHOLM
TELEFON N. 31070 VÄXEL.

Kungl. Hovblomsterhandel
H. FLATOW
Säg det med blommor!
Västerlånggatan 14. STOCKHOLM
— Blomsterförmedling till in- och utlandet —
Telegr.-adr.: Flatow. Telefoner: 11 05 06, 20 21 17. Postgirokonto 549

NORRKÖPINGS STUVLAGER
KLÄDESHANDEL, Barnhusgatan 4, Stockholm.
Ingen butik. Alla inköp o. försäljningar pr extra kontant. Detta orsaken till våra bill. priser.

LIPTON
LIPTONS TE ÄR OCH FÖRBLIR DET BÄSTA

Kärkommen
blir varje hälsning,
varje lyckönskan, som säges med blommor — särskilt om den kommer långväga ifrån.
Blommor kunna sändas 100 mil på några timmar genom
Blomsterförmedlingen

Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B., Stockholm 1934.